

nr. 2-23048069-12-2-31032023-1
Dosarul nr. 2-6591/23

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

19 decembrie 2023
Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător – Olga Boțan
grefier – Mariana Spataru

mun. Chișinău

cu participarea reclamantului, a pârâtului și a reprezentantului pârâtului,

a examinat în ședința de judecată publică pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** împotriva lui ***** cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, dezmințirea informației, repararea prejudiciului,

a constatat :

Argumentele participanților la proces:

La 30 martie 2023 a fost înregistrată cererea de chemare în judecată depusă de ***** împotriva lui ***** cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, dezmințirea informației, repararea prejudiciului.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la 09.03.2023 pârâtul plasat în spațiul on-line postări video pe rețelele de socializare Facebook, Tik-Tok, intitulate „Primarul a acaparat parcul din satul *****”, și „Când primarul are fiu procuror CNA satul nu are nici o șansă..”, care pot fi vizionate prin accesarea link-lor:

1. https://www.facebook.com/OficialVasileCostiuc/videos/895425675015936/?extid=NS-UNK-UNK-UNK-IO&_GK1C&mibextid=1YhcI9R
2. https://www.tiktok.com/@costiucvasile.oficial/video/7208472677722475781?_t=8abgOOzoS1O&_r=1
3. https://www.facebook.com/OficialVasileCostiuc/videos/6730885000261751/?extid=NS-UNK-UNK-UNK-IO&_GK0T-GK1C&mibextid=1YhcI9R
4. https://www.tiktok.com/@costiucvasile.oficial/video/7208534358376992005?_r=1&_t=8abgVhQRcsn.

Menționează că, în cadrul acestor ieșiri publice, pârâtul cu rea-credință, a răspândit relatări false și a folosit expresii jignitoare în adresa sa, învinuindu-l de acțiuni ilegale și folosirea funcției publice în interese personale.

Consideră că, ***** a operat în principal cu următoarele informații false:

- procurorul cu fratele și cu tata au făcut un palat în sat (Aici s-a referit la construcția nefinalizată din s.***** raionul ***** , ce aparține fratelui meu și este în construcție mai mult de 10 ani).
- peste noapte devin boieri și au făcut pod peste răut (Aici s-a referit la podețul construit peste răut care este pentru locuitorii s.*****).

- cum să lupti cu ei, dacă feciorul e de la CNA și te susține în acapărarea tuturor proprietăților din sat (Menționează că nu a activat la Centrul Național Anticorupție niciodată, iar din funcția de procuror am demisionat în anul mai 2019).

- Vine feciorul și rezolva la ***** tot (se subînțelege că ***** , deținând funcție publică, a intervenit în soluționarea plîngerii depuse împotriva tatălui său de locuitorii s.*****).

- ***** , fost procuror de la CNA care era coleg cu ***** amu-i avocatul lui ***** acum ***** e apărut de un coleg de-al lui, unul ***** de aici de la ***** eu nu-i cunosc nici pe unul dar î-mi dau seama că procurorii ăștea au pus stăpânire pe Republica Moldova și-au cumpărat moșii.

- ***** împreună cu tata lui sunt proprietari aici și oamenii din s.***** nu au nici o șansă să-și gasească dreptatea.

- Un procuror de-aista (*****) a hotărât să fie boier la ***** proprietar pe toate terenurile și și-a construit o casă în mijlocului parcului și nimeni nu poate să-l tragă la răspundere dacă el este procuror CNA și acum e avocat deja.

Consideră că, aceste acuzații nefondate aduc atingere onoarei, demnității și reputației sale personale și profesionale, atît pentru activitatea în calitate de procuror și pentru activitatea profesională de avocat, iar un asemenea mod de exprimare constituie o ingerință nejustificată în viața sa privată și profesională, deoarece antrenează consecințe negative asupra imaginii sale, atît în calitate de persoană care s-a născut și a locuit în comuna ***** r-ul ***** cît și privitor la activitatea profesională de procuror și avocat.

Notează că, înregistrările video contestate sunt accesibile tuturor prin intermediu rețelelor sociale (Internet), ceea ce în continuare dezinformează publicul, îi afectează grav reputația profesională, fapt care-i provoacă suferințe morale.

Invocă că, prin declarațiile din 09.03.2023 Vasile Cusiuc a depășit limitele admise pentru exprimarea unei opinii critice, deoarece a manipulat opinia publică, a operat cu informații false și a făcut o pretinsă investigație, care nu este bazată pe fapte reale dar este una falsă și tendențioasă.

Susține că, există limite la dreptul de a răspîndi informații publicului și trebuie să fie instituită o balanță între acest drept și drepturile celor afectați. Declarațiile dlui ***** nu constituie o judecată de valoare, deoarece a pretins că ceea ce spune reprezintă un adevăr în ultimă instanță.

Consideră că, prin declarațiile lui ***** , care conțin date false, ii-a fost cauzat un prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 50000 lei.

Mai declară că, la 14.03.2023 a expediat prin scrisoare recomandată cu aviz, cererea prealabilă privind apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și exprimarea scuzelor. Cerere prealabilă, cu aviz recomandat, a fost recepționată de către pârâtul ***** la 20.03.2023 și până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, pârâtul nu a dat curs cererii prealabile.

Solicită:

1. Constatarea lezării onoarei, demnității și reputației profesionale prin afirmațiile lui ***** , expuse pe rețele de socializare Facebook, Tik-Tok, Instagram, intitulată „Primarul a acaparat parcul din satul *****” și „Când primarul are fiu procuror CNA satul nu are nici o șansă..”.

2. Obligarea pârâtului ***** să dezmință public și să-și ceară scuze, personal, pentru informațiile defăimătoare cu privire la persoana mea, ***** și membrii familiei mele, prin comunicarea publicului că: „ Subsemnatul ***** , imi cer scuze publice de la domnul ***** și

membrii familiei sale pentru afirmațiile intenționat false și defăimătoare din cadrul înregistrărilor făcute publice pe Facebook, Tik-Tok din 09.03.2023. Recunosc sunt false și jăcute pentru a obține vizualizări pe rețelele de socializare sau cu indicarea motivului real pentru afirmațiile false

3. Încasarea din contul pârâtului Vasile Cosiuc în beneficiul reclamantului ***** a despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat prin lezarea onoarei și demnității în mărime de 50000 lei.

4. Încasarea din contul pârâtului ***** în beneficiul reclamantului ***** a cheltuielilor de judecarea pricinii.

În ședința de judecată reclamantul ***** s-a prezentat, a susținut cererea de chemare în judecată, a solicitat admiterea acesteia integral.

Pârâtul ***** și reprezentantul acestuia, s-au prezentat, nu au recunoscut cererea de chemare în judecată, au solicitat respingerea acesteia integral și încasarea de la reclamant a cheltuielilor de judecată.

Aprecierea instanței:

Audiind reprezentantul reclamantului și examinând materialele cauzei, raportându-le per ansamblu prevederilor legale pertinente speței, instanța de judecată ajunge la concluzia că, cererea de chemare în judecată înaintată de ** este neîntemeiată și urmează a fi respinsă integral din următoarele considerente.***

Conform art.5 din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

În acord cu art.27 alin.(1) din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În conformitate cu prevederile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale, dacă legea nu dispune altfel.

Totodată conform prevederilor art.122 alin. (1) din Codul de procedură civilă circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace probante nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace.

În conformitate cu art. 121 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar conform prevederilor art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art.240 alin.(1) și (3) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Articolul 10 din CEDO garantează că, orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Conform art. 10 din CEDO se protejează nu numai conținutul informațiilor și ideilor, ci și forma în care acestea sunt exprimate a se vedea cauza (Nikula vs Finlanda, 2002).

Deopotrivă, libertatea de exprimare este consfințită și de art. 10 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, care în § 1 statuează că orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

Dreptul la libertatea de exprimare reprezintă unul dintre pilonii de bază ai unei societăți democratice, una dintre condițiile de bază pentru progresul și dezvoltarea oricărei persoane. Astfel, art. 10 din Convenție se aplică nu doar în cazul „informațiilor” sau „ideilor” inofensive, care sunt percepute favorabil sau care atrag indiferență, ci și în cazul informațiilor și ideilor care șochează, deranjează sau ofensează statul sau o parte din populație. Acestea sunt cerințele pluralismului, ale toleranței și ale gândirii libere, fără de care nu poate exista o „societate democratică”. Aceasta înseamnă că orice „formalitate”, „condiție”, „restricție” sau „penalitate” impusă în această privință trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (cauza Handyside v. Regatul Unit, hotărârea din 7/12/1976, § 49).

În accepțiunea art. 32 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

Conform art.43 alin.(1) din Cod Civil, în condițiile legii, orice persoană fizică are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la libera exprimare, la nume, la onoare, demnitate și reputație profesională, la propria imagine, la respectarea vieții intime, familiale și private, la protecția datelor cu caracter personal, la respectarea memoriei și corpului său după deces, precum și la alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

În temeiul art. 47 alin. (1) din Cod Civil, nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată atingerile care sînt permise de lege sau de tratatele internaționale privitoare la drepturile omului la care Republica Moldova este parte.

Art.1 alin.(1) a Legii cu privire la libertatea de exprimare definește scopul de a garanta exercitarea dreptului la libera exprimare, precum și un echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie ale persoanei.

Potrivit art.2 din Legea nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificații:

defăimare – răspîndire a informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei;

răspîndire a informației – proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptînd persoana lezată);

informație – orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet și/sau imagine;

fapt – eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită;

judecată de valoare – opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit;

judecată de valoare fără substrat factologic suficient – judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate;

injurie – exprimare verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenționat persoana și care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică;

cenzură – denaturare nejustificată a materialului jurnalistic sau interzicere nejustificată de a răspîndi anumite informații de către conducerea mass-mediei; orice manifestare a autorităților publice sau a persoanelor care exercită funcții publice de ingerință în activitatea editorială a mass-mediei sau a angajaților acesteia ori de împiedicare a tirajării sau a răspîndirii informației;

informație despre viața privată și de familie – orice informație, inclusiv imagine, privind viața familială, viața la domiciliu, corespondența și conținutul ei, sănătatea și defectele fizice, orientarea și viața sexuală, precum și comportamentul persoanei, în condițiile în care persoana contează, în mod rezonabil, pe intimitate;

interes public – interes al societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei;

persoană care exercită funcții publice – persoană fizică care exercită atribuțiile puterii publice (executive, legislative ori judecătorești) sau persoană juridică ce prestează servicii de utilitate publică, sau persoană fizică care administrează persoana juridică ce prestează servicii de utilitate publică ori subdiviziuni ale acesteia;

persoană publică – persoană care exercită funcții publice sau o altă persoană care, datorită statutului, poziției sociale sau altor circumstanțe, trezește interesul public;

document al autorității publice – act emis de o autoritate publică sau de o persoană care exercită atribuțiile puterii publice;

comunicat al autorității publice – relatare făcută publică de o autoritate publică sau, în numele acesteia, de o persoană care exercită atribuțiile puterii publice;

mass-media – mijloc de informare în masă, tipărit sau electronic, precum și jurnalistul;

investigație jurnalistică – cercetare rezonabilă a faptelor de către mass-media pentru realizarea unui material jurnalistic;

rectificare – corectare benevolă, din proprie inițiativă sau la cerere, a faptelor care au fost prezentate greșit;

dezmințire – infirmare a relatărilor defăimătoare cu privire la fapte care nu corespund realității;

replică – răspuns al persoanei lezate la opiniile exprimate într-un material răspîndit de mass-media;

scuze – declarație prin care persoana își exprimă regretul pentru injurie sau pentru informații despre viața privată și de familie;

discurs care incită la ură – orice formă de exprimare care provoacă, propagă, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță.

În acord cu art.3 alin. (1), (2) și (3) ale Legii cu privire la libertatea de exprimare, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează. Exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Reieșind din prevederile legale elucidate supra, instanța de judecată determină că libertatea la exprimare cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei.

Se înțelege că onoarea este un sentiment complex, determinat de percepția pe care fiecare persoană o are despre demnitatea sa, în timp ce reputația înseamnă felul în care o persoană este considerată în societate și este dobândită prin modul exemplar în care persoana se comportă în societate.

Exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Analizând cerințele reclamantului ** expuse în cererea de chemare în judecată, instanța constată că acestea sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse, pentru următoarele circumstanțe.***

Reieșind din prevederile art. 16 alin. (1) și (2) din Codul civil, orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale. Orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

În interpretarea corectă a normelor legale enunțate, se înțelege că onoarea este un sentiment complex, determinat de percepția pe care fiecare persoană o are despre demnitatea sa, în timp ce reputația înseamnă felul în care o persoană este considerată în societate și este dobândită prin modul exemplar în care persoana se comportă în societate.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, libertatea expresiei, așa cum este garantată în Articolul 10 § 1, constituie deci unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una dintre condițiile de bază pentru progresul acesteia (Lingens v. Austria, 8 iulie 1986, § 41, seria A, nr. 103), iar prin Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, (în continuare Lege), a fost instituit mecanismul la nivel național prin care se garantează, exercitarea dreptului la libera exprimare, precum și un echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie ale persoanei. Deopotrivă, libertatea de exprimare este consfințită și de articolul 10 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, care în § 1 statuează că orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include

libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

Dreptul la libertatea de exprimare reprezintă unul dintre pilonii de bază ai unei societăți democratice, una dintre condițiile de bază pentru progresul și dezvoltarea oricărei persoane.

Astfel, articolul 10 din Convenție se aplică nu doar în cazul „informațiilor” sau „ideilor” inofensive, care sunt percepute favorabil sau care atrag indiferență, ci și în cazul informațiilor și ideilor care șochează, deranjează sau ofensează statul sau o parte din populație. Acestea sunt cerințele pluralismului, ale toleranței și ale gândirii libere (broadmindedness), fără de care nu poate exista o „societate democratică”. Aceasta înseamnă că orice „formalitate”, „condiție”, „restricție” sau „penalitate” impusă în această privință trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (cauza *Handyside v. Regatul Unit*, hotărârea din 7/12/1976, § 49).

În cauza *Sokolowski v. Polonia*, hotărârea din 29/03/2005, § 44, Curtea a subliniat că fiecare persoană decide modalitatea în care își exprimă gândurile în vederea atingerii scopurilor urmărite, deoarece art. 10 din Convenție protejează atât manifestarea, cât și transmiterea și recepționarea mesajului respectiv. Continuând șirul logic al ipotezei descrise, instanța de judecată învederează că art. 10 din Convenție oferă o protecție largă presei, care acoperă și măsurile provizorii de a înceta, chiar și temporar, publicarea materialelor jurnalistice.

Reputația profesională reprezintă reflectarea calităților profesionale ale persoanei în conștiința socială, însoțită de aprecierea pozitivă a societății. Respectiv, orice atingere adusă demnității și reputației persoanei, o expune pe aceasta excluderii într-o măsură mai mare sau mai mică din sfera relațiilor sociale, iar lezarea onoarei presupune că persoana simte schimbarea opiniei societății despre sine.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

Potrivit alin. (2) art. 7 al aceleiași Lege, persoana lezată prin răspîndirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație.

Conform art. 7 alin. (4), din aceeași Lege, persoana lezată prin răspîndirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții: a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient; b) au un caracter defăimător; c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

Instanța remarcă că, aplicabile speței sunt și prevederile Legii nr. 64 din 23.04.2010 privind libertate de exprimare, potrivit căreia, legea are scopul de a garanta exercitarea dreptului la libera exprimare, precum și un echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie ale persoanei.

Iar, în conformitate cu dispozițiile art. 24 alin.(1) din Legea nr.64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pîrîtul a răspîndit informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și cuantumul prejudiciului cauzat.

La fel, în practica sa, CtEDO a făcut distincție între declarațiile de fapt și judecățile de valoare. Existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil

de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (cauza Jerusalem v. Austria, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001- II). Totuși, chiar atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei ingerințe poate depinde de faptul dacă există un substrat factologic suficient pentru declarația contestată, deoarece chiar și o judecată de valoare fără nici un substrat factologic care s-o susțină poate fi excesivă (cauza De Haes and Gijssels v. Belgium, § 47; Oberschlick v. Austria nr. 2).

Așadar, reieșind din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la libertatea de exprimare raportată la dreptul la respectarea propriei imagini, demnități, reputații profesionale, instanța de judecată reține că urmează a fi stabilit: 1) dacă declarațiile respective ale pârâtului constituie fapte (afirmații) sau judecăți de valoare; 2) în cazul în care declarațiile respective au constituit judecăți de valoare dacă acestea au avut un substrat factologic suficient. Anume în aceste circumstanțe va fi posibil de stabilit dacă a fost respectat un just echilibru între drepturile participanților și dacă, la caz, o eventuală restrângere a dreptului la exprimare a pârâtului este necesară într-o societate democratică (fiind prezente condițiile de prevedere de lege a constrângerii și scopul legitim).

În acest sens, instanța de judecată menționează că la judecarea acestor categorii de litigii, instanțele de judecată trebuie să țină cont de specificul noțiunii de „judecată de valoare”, care prezumă că persoana nu poartă răspundere pentru părerea expusă în privința unor evenimente, circumstanțe etc., veridicitatea cărora este imposibil de a se demonstra. Respectiv urmează a face o distincție clară între fapte și judecăți de valoare.

Conform art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, judecata de valoare este definită ca o opinie, un comentariu, o teorie sau o idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit. Judecată de valoare fără substrat factologic suficient reprezintă judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate. Cerința de a dovedi veridicitatea judecăților de valoare este imposibil de a fi îndeplinită, deoarece adevărul afirmațiilor ce constituie judecăți de valoare nu poate fi dovedit, iar invocarea probei verității în acest caz ar constitui o încălcare a libertății de exprimare, parte fundamentală a dreptului asigurat de art. 10 din Convenția Europeană (pct. 61 din Hotărârea CEDO din 21.12.2004 - cazul Busuioc c. Moldovei, cazul Jerusalem c. Austriei nr.26958/95, pct.42). Totodată, chiar și atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei imixțiuni poate depinde de faptul dacă există o bază faptică suficientă pentru declarația respectivă, deoarece chiar și o judecată de valoare, cu o bază faptică care s-o sprijine, poate fi excesivă (Hotărârea CEDO din 01.07.1997 pronunțată în cazul Obershlik c. Austriei).

Totodată, în litigiile din această categorie, urmează a se ține seama și de tonul echilibrat al informației difuzate în presă sau în altă modalitate, limbajul moderat utilizat, de convingerea că informația a fost difuzată cu bună-credință și în concordanță cu principiile jurnalismului ce implică responsabilități (Hotărârea CEDO din 23.10.2007, cazul Flux și Samson c. Moldovei; Hotărârea CEDO din 11.10.2005, cazul Savițchi c. Moldovei).

Caracterul defăimător al informației nu se prezumă. Acest fapt trebuie dovedit de reclamant conform prevederilor art. 24 alin. (1) lit. b) din Legea privind libertatea de exprimare.

De regulă, defăimătoare sunt considerate acele informații care relatează despre încălcarea legilor și a normelor de conviețuire (normele morale), și astfel fac ca persoana să fie condamnată moral de opinia publică sau de unii indivizi în particular. Legislatorul nu concretizează care sunt informațiile defăimătoare.

La determinarea caracterului defăimător al informației, urmează a se reține că unele informații pot fi calificate atât ca defăimătoare, cât și lipsite de acest caracter, în funcție de modul de percepere, de aprecierea subiectivă, de situația concretă, de context, de persoanele în rândul cărora este răspândită informația.

„Defăimarea” este un fenomen relativ, stabilirea acesteia necesită o examinare minuțioasă, analiza riguroasă a argumentelor părților. În cazul existenței unor dubii rezonabile cu privire la caracterul defăimător al informației, situația se va interpreta împotriva restricționării libertății de exprimare conform art. 25 alin. (6) din Legea privind libertatea de exprimare.

În conformitate cu art.26, alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr.64 din 23.04.2010, pârâtul trebuie să dovedească următoarele: a) informația nu este defăimătoare și/sau nu îl vizează pe reclamant; b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient, c) la momentul răspândirii informației, deși a luat toate măsurile de diligență, nu putea ști că prin acțiunile sale contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; d) informația răspândită este de interes public.

Potrivit art.2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, interesul public este definit ca fiind interes al societății față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei.

Conform art.6, alin. (2) din Legea nr.64 din 23.04.2010, apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public.

Potrivit art.25 alin. (2) din Legea nr.64 din 23.04.2010, orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de interes public sau curiozitate se interpretează în folosul acordării statutului de interes public.

În corespundere cu art.240 alin. (3) CPC instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Din probatoriul administrat în speță instanța de judecată a stabilit că la data de 09 martie 2023 pârâtul plasat în spațiul on-line postări video pe rețelele de socializare Facebook, Tik-Tok, intitulate „Primarul a acaparat parcul din satul *****”, și „Când primarul are fiu procuror CNA satul nu are nici o șansă..”.

În video respectiv, ***** a afirmat că, „procurorul cu fratele și cu tata au făcut un palat în sat...peste noapte devin boieri și au făcut pod peste răut...cum să lupți cu ei, dacă feciorul e de la CNA și te susține în acapararea tuturor proprietăților din sat...Vinea feciorul și rezolva la ***** tot...*****”, fost procuror de la CNA care era coleg cu ***** amu-i avocatul lui ***** acum ***** e apărât de un coleg de-al lui, unul ***** de aici de la ***** eu nu-i cunosc nici pe unul dar îmi dau seama că procurorii ăștea au pus stăpânire pe Republica Moldova și-au cumpărat moșii...***** împreună cu tata lui sunt proprietari aici și oamenii din s.***** nu au nici o șansă să-și gasească dreptatea...un procuror de-aista a hotărât să fie boier la ***** proprietar pe toate terenurile și și-a construit o casă în mijlocului parcului și nimeni nu poate să-l tragă la răspundere dacă el este procuror CNA și acum e avocat deja...”

Pretinzând caracterul fals și defăimător al informației postate la data de 14 martie 2023, reclamantul ***** a expediat cerere prealabilă la adresa de domiciliu a pârâtului ***** (f.d.7-8), potrivit căreia a solicitat dezmințirea informației false și defăimătoare, cererea prealabilă a fost reclamată de către pârât la 20 martie 2021 (f.d.9).

Considerînd că, ***** la 09.03.2023 plasat în spațiul on-line postări video pe rețelele de socializare Facebook, Tik-Tok, intitulate „Primarul a acaparat parcul din satul *****”, și „Când primarul are fiu procuror CNA satul nu are nici o șansă..” răspândit în privința acesteia informații false și denigratoare s-a adresat cu acțiune în judecată împotriva pârâtului ***** , prin care a solicitat: constatarea lezării onoare, demnității și reputației profesionale, obligarea pârâtului ***** să dezmință informațiile false și defăimătoare, obligarea pârâtului ***** să prezinte scuze publice, încasarea din contul pârâtului ***** a prejudiciului moral în sumă de 50000 lei, compensarea cheltuielilor de judecată.

Instanța de judecată reține că, onoarea persoanei fizice reprezintă aprecierea socială a acesteia din partea societății, iar demnitate este autoaprecierea din partea persoanei a calităților sale morale. Afirmările care lezează onoarea, demnitatea sunt acelea care nu corespund realității și discreditează onoarea, demnitatea persoanei în opinia publică sau în opinia unor persoane din punctul de vedere al respectării legilor, principiilor morale ale societății.

Astfel, persoana a cărei onoare, demnitate a fost lezată este în drept să recurgă la apărarea lor, să ceară dezmințirea acelor informații care îi lezează onoarea, demnitatea, dacă nu corespund realității. Mai mult decât atât, se diferențiază 3 tipuri de lezare a onoarei, demnității: a) răspândirea relatărilor false cu privire la fapte; b) răspândirea judecăților de valoare fără substrat factologic suficient; și c) injuria. Fiecare tip prezintă diferențieri în regimul de apărare a persoanei lezate de această informație.

Cu referire la judecățile de valoare fără substrat factologic suficient, reieșind din definiția dată de Legea cu privire la exprimare, acestea sunt judecăți de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate. Iar, judecățile de valoare sunt opinii, comentarii, teorii sau idei care reflectă atitudinea față de un fapt, a căror veridicitate este imposibil de dovedit.

Deci, în societatea democratică publicul, inclusiv pârâtul ***** este liber să-și expună opinia în probleme de interes public, principiile respective fiind piatra unghiulară a democrației.

Potrivit art.2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, interesul public este definit ca fiind interes al societății față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei.

Conform art.6, alin. (2) din Legea nr.64 din 23.04.2010, apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public.

Potrivit art.25 alin. (2) din Legea nr.64 din 23.04.2010, orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de interes public sau curiozitate se interpretează în folosul acordării statutului de interes public.

Într-o altă ordine de idei, dreptul la libertatea opiniilor și exprimării este tratat într-un articol distinct, art.10, din CEDO, care statuează că „orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere“.

De altfel, informațiile pretinse de ***** ca fiind defăimătoare instanța de judecată le califică ca fiind judecăți de valoare care vin să informeze publicul, însă care nu ating un prag de gravitate, încât instanța de judecată să intervină în libertatea de exprimare garantată în acest sens.

Or, desi apărarea onoarei, a demnității și reputației profesionale sunt valori protejate de lege, totuși în sensul alin. (2) al articolului dat, acest fapt nu înseamnă că ele din start prevalează asupra libertății publicului de a primi informații de interes public, norma respectivă urmând a fi

interpretată prin prisma tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv art.10 al Convenției Europene.

Totodată, motivele invocate de reclamant coroborate cu interesul public al informației postate pe site-ul facebook, tik-tok din speță nu întrunesc condițiile cumulative pentru angajarea răspunderii în dezmințire, reținând că prin postarea informației pe site-ul de socializare facebook nu au fost realizate decât judecăți de valoare.

Mai mult, decât atât, informațiile au fost făcute publice de către alte persoane (f.d.32-39), iar pârâtul în calitate de titular al dreptului la libera exprimare și-a expus opinia asupra unui subiect de interes public.

Totodată, chiar și în videou se atestă că, unee afirmații sunt făcute de alte persoane cu care discută pârâtul.

Or, subiectul comentat de pârât vizează un interes public general, în condițiile în care subiectul dat a fost extrem de mediatizat în ultimii ani, fapt care conferă întâietate dreptului la libera exprimare față de dreptul privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Totodată, ține de menționat că pârâtul este președintele unui partid, în acest sens protecția oferită unui actor politic în legătură cu comentarea unor informații de interes public este mult mai extinsă, desi acțiunea din speță este înaintată împotriva persoanei fizice *****.

Prin urmare, raportând cele expuse la circumstanțele cauzei, onoarea și demnitatea lui ***** nu a fost prejudiciată prin acțiunile lui *****, care a preluat materialul informational ce vizează chestiuni de interes public răspândit anterior de alte surse mass-media, iar ingerința în dreptul pârâtului în libertatea de exprimare nu a fost necesară într-o societate democratică.

CtEDO notează cu această ocazie că libertatea de exprimare constituie una din fundamentele esențiale ale societății democratice și una din condițiile de bază ale progresului ei și a realizării fiecărei persoane.

Aceasta acoperă nu doar „informațiile” sau „ideile” favorabile și inofensive, ci și celor ce ofensează, șochează sau deranjează (Handyside v. Regatul Unit, ibidem, § 49; Jersild v. Danemarca, ibidem, § 37), iar restricțiile discursului politic sau a dezbaterilor pe chestiuni de intere public sunt foarte limitate (Sürek v. Turcia (nr.1) [GC], hot. 08 iulie 1999, § 61).

În aceste împrejurări, dat fiind că factorul-cheie este în acest caz interesul public, informațiile pretinse defăimătoare de către reclamant reprezintă judecăți de valoare, care nu necesită un substrat factologic, caz în care acestea nu pot avea ca efect limitarea dreptului la exprimare, ceea ce nu justifică soluția instanței de fond de admitere a acțiunii.

Drept urmare, în circumstanțele descrise mai sus, nu se poate determina reținerea relei-credințe a pârâtului, afirmațiile acestora, în sine, constituind o judecată de valoare, a cărei veridicitate nu poate și nu trebuie demonstrată, favorizarea unor astfel de dezbateri publice fiind o caracteristică esențială a unei societăți democratice, totodată, reclamantul nu a dovedit în conformitate cu prevederile art. 24 din Legea nr.64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare că, judecata de valoare formulată de autor nu se bazează pe un substrat factologic suficient, or după cum rezultă din materialele cauzei și din cele expuse în acțiune, reclamantul a fost vizat în publicațiile media de mai multe ori pe aspectele indicate și în articolul contestat în prezenta speță.

În această ordine de idei, raportând circumstanțele de fapt ale speței la prevederile marjei de apreciere a testului de proporționalitate care necesită o punere în balanță a dreptului la respectarea dreptului la libertatea de exprimare a pârâtului, instanța consideră că nu sunt temeiuri de a admite solicitările reclamantului din prezenta acțiune și nu pot fi reținute și se resping afirmațiile reprezentantului reclamantului precum că pârâtul a răspândit o informație

defăimătoare total falsă despre el, deoarece natura defăimătoare al informațiilor nu se prezumă, acest fapt trebuie dovedit conform art.24 din Legea privind libertatea de exprimare.

Ca urmare, reieșind din art. 122 alin.(3) Cod de procedură civilă, art. 9 al Legii nr. 64, probele enunțate supra nu sunt determinante, motiv din care se respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Caracterul defăimător al declarațiilor pârâților nu poate fi prezumat, aceste circumstanțe fiind necesar a fi dovedite de reclamant în condițiile articolelor 7 și 24 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare.

Având în vedere că, pretenția privind constatarea lezării onoarei, demnității și reputației profesionale a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, iar pretențiile privind obligarea dezmințirii informației defăimătoare și aducerea scuzelor, repararea prejului moral, compensarea cheltuielilor de judecată, sunt subsecvente, instanța conchide de a le respinge, or, acestea se admit doar în cazul temeiniciei pretențiilor principale.

Totodată, instanța de judecată va admite solicitarea pârâtului privind compensarea cheltuielilor de judecată și anume, încasarea de la ** în beneficiul lui ***** suma de 9491,00 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.***

Or, în conformitate cu art. 94 Cod de procedură civilă, (1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Potrivit art. 96 Cod de procedură civilă, (1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. (1/1) Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

În conformitate cu art.1 al Legii cu privire la avocatură, profesia de avocat este exercitată de persoane calificate și abilitate, conform legii, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lor. Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonomă, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei de avocat. Activitatea avocatului nu este activitate de întreprinzător.

Astfel, acordarea asistenței juridice, nu este activitate de întreprinzător și se efectuează de avocat, care are licență care îi acordă dreptul de a practica avocatura, a acorda asistență juridică și a încheia contracte de asistență juridică.

Conform art. art.60,63 ale Legii cu privire la avocatură, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă. Împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern. Munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice. Mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi schimbată de autoritățile publice sau de instanța de judecată. Cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice la apărarea drepturilor și intereselor lui legitime în cauzele penale, civile și administrative urmează a fi compensate integral și proporțional cerințelor admise (respinse) de partea adversă. Cheltuielile suportate în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice în organele de urmărire penală și instanțele de judecată în

cauzele penale, civile și administrative se încasează concomitent cu soluționarea cauzei în fond, fără o procedură litigioasă prealabilă.

Potrivit art. 80 alin. (7) Cod de procedură civilă, împuternicirile date avocatului sau avocatului stagiar se atestă printr-un mandat, eliberat de reprezentat și certificat de avocat.

Astfel, instanța de judecată reține că avocatul Ion Cobișenco a participat în ședințele de judecată în baza mandatului, eliberat de către Cabinetul avocatului (f.d.27), reprezentând interesele părâtei, ultima este avocat, are licență de acordare a asistenței juridice, eliberată conform prevederilor Legii cu privire la avocatură.

Reieșind din prevederile art. 90 lit. (i) CPC al RM, din cheltuieli de judecare a pricinii fac parte cheltuielile de asistență juridică.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Potrivit pct.16 al Recomandării privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr.2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților, pentru probarea cheltuielilor suportate și prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaților, lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

Mai mult decât atât, pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: a) dovada achitării onorariilor avocaților, copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată; b) copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; c) listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Potrivit recomandărilor privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică aprobate prin decizia nr.2 a Consiliului Uniunii Avocaților din 30.03.2012, în continuare recomandări, la determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont și de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță.

Astfel, instanța de judecată va admite și cerința pârâtului privind încasarea sumei achitate pentru asistența juridică acordată de către avocatul Ion Cobișenco în mărime de 9491,00 lei, considerându-le reale, rezonabile, corespunzătoare prevederilor normei menționate, având în vedere complexitatea și caracterul acțiunii supusă judecătii, durata examinării pricinii civile. În confirmarea achitării plății avocatului a fost prezentat ordinul de plată din 08 iunie 2023 (f.d.44).

În conformitate cu art. art.236, 238-241 Cod de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de judecată –

HOTĂRĂȘTE:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de ***** împotriva lui ***** cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, dezmințirea informației, repararea prejudiciului, ca neîntemeiată.

Se încasează de la ***** în beneficiul lui ***** suma de 9491,00 (nouă mii patru sute nouăzeci și unu,00) lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

Hotărârea cu drept de atac în ordine de apel în Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile, de la momentul pronunțării dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

***Președintele ședinței,
Judecător***

Olga Boțan

***Copia corespunde originalului,
Judecător***

Olga Boțan